O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

Behini sotish va uning sifatini nazorat qilish standarti

(FFV-62:2023, IDT)

Rasmiy nashr

O‘zbekiston standartlar instituti
Toshkent

STANDARTLAR INSTITUTI #D8X40LLQBO - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

So‘zboshi

1 O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan **ISHLAB CHIQILDI.**

2 O‘zbekiston standartlar institutining 2026-yil 25 fevraldagi 6/XSt-26-sonli buyrug‘i bilan **TASDIQLANDI.**

3 Ushbu standart FVV-62:2023 “Standard concerning the marketing and commercial quality control of quince” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.

4 DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI

Ushbu milliy standart va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida chop etiladi.

Ushbu standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy tarqatish mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishlidir

STANDARTLAR INSTITUTI #D8X40LLQBO - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Muqaddima

Qishloq xo‘jaligi sifati standartlari bo‘yicha ishchi guruh

Birlashgan Millatlar Tashkiloti Yevropa Iqtisodiy Komissiyasining qishloq xo‘jaligi sifati standartlari bo‘yicha ishchi guruhining tijorat standartlari xalqaro savdoni rivojlantirishga yordam beradi, yuqori sifatli mahsulotlar ishlab chiqarishni rag‘batlantiradi, ishlab chiqaruvchilarning rentabelligini oshiradi va iste’molchilar manfaatlarini himoya qiladi.

BMT EEC standartlari hukumat tashkilotlari, ishlab chiqaruvchilar, savdogarlar, import va eksport qiluvchilar, shuningdek, boshqa xalqaro tashkilotlar tomonidan qo‘llaniladi va yangi meva va sabzavotlar, quruq va quritilgan mahsulotlar, urug‘lik kartoshka, go‘sht, kesilgan gullar, tuxum va tuxum mahsulotlarini o‘z ichiga olgan keng ko‘lamli qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qamrab oladi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotiga a’zo har qanday mamlakat Ishchi guruh faoliyatida teng huquqli ishtirok etishi mumkin. BMT EECning qishloq xo‘jaligi standartlari bo‘yicha qo‘shimcha ma’lumotlarni bizning veb-saytimizdan olishingiz mumkin: http://www.unece.org/trade/agr/welcome.html.

Behi standartining ushbu nashri Ishchi guruhning yetmishinchi sessiyasida qayta ko‘rib chiqilgan va qabul qilingan ECE/TRADE/C/WP.7/2014/4 hujjatiga asoslanadi.

Ushbu standartni talqin qilish yoki qo‘llashda tushunmovchiliklar yuzaga kelganda standartning asli yozilgan tillarining biridan foydalanish tavsiya etiladi.

STANDARTLAR INSTITUTI #D8X40LLQBO - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

BEHINI SOTISH VA UNING SIFATINI NAZORAT QILISH STANDARTI

СТАНДАРТ КАСАЮЩИЙСЯ СБЫТА И КОНТРОЛЯ ТОВАРНОГО КАЧЕСТВА АЙВЫ

STANDARD CONCERNING THE MARKETING AND COMMERCIAL QUALITY CONTROL OF QUINCE

Amalga kiritish sanasi: 25 mart 2026 y.

1 Mahsulot ta’rifi

Ushbu standartning qoidalari Cydonia oblonga Mill-dan olingan iste’molchilarga yangi uzilgan holda yetkazib beriladigan botanik sinflar (ekinbop sinflar) behiga tatbiq etiladi; sanoatda qayta ishlash uchun mo‘ljallangan behi bundan mustasno.

2 Sifatga taalluqli qoidalar

Ushbu standartning maqsadi behi tayyorlash va qadoqlashdan keyin uning sifatiga qo‘yiladigan talablarni aniqlashdan iborat.

Biroq, u eksportga jo‘natilgandan/yuklab jo‘natilgandan keyingi bosqichlarda qo‘llanilganda, mahsulotlarda standart talablariga nisbatan quyidagilar namoyon bo‘lishi mumkin:

• yangilik va elastiklikning biroz yo‘qolishi (turgessensiya);

• oliy sinfdan tashqari toifalarga kiritilgan mahsulotlar uchun ularning rivojlanishi va buzilish tendensiyasi tufayli holatining biroz yomonlashishi.

Mahsulot egasi/sotuvchisi bunday mahsulotlarni ko‘rgazmaga qo‘yishi yoki sotish uchun taklif qilishi yoxud ushbu standartga muvofiq bo‘lmagan boshqa tarzda yetkazib berishi yoki sotishi mumkin emas. Mulkdor/sotuvchi bunday muvofiqlikka rioya qilish uchun javobgardir.

A. Minimal talablar

Barcha tovar sinflarining behi mevalari har bir sinf uchun nazarda tutilgan maxsus qoidalarni va ruxsat etilgan qo‘yimlarni hisobga olgan holda:

• shikastlanmagan;

• iste’molga yaroqsiz qilib qo‘yadigan chirish yoki buzilishga moyil mahsulotga yo‘l qo‘yilmaydi;

• toza, deyarli hech qanday ko‘rinadigan begona moddalarsiz;

• yangi ko‘rinishda;

• zararkunanda hasharotlar deyarli yo‘q;

• zararkunanda hasharotlar ta’sirida eti shikastlanmagan;

• anomal sirt namligi bo‘lmagan;

• hech qanday begona hid va/yoki ta’msiz.

Behi mevalarining rivojlanish darajasi va holati shunday bo‘lishi kerakki, mahsulot:

• tashish, yuklash va tushirishga bardosh bera oladi;

• manzilga qoniqarli holatda yetkazilishi.

STANDARTLAR INSTITUTI #D8X40LLQBO - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

B. Yetilganlik talablari

Behining rivojlanish va yetilish darajasi shunday bo‘lishi kerakki, mahsulot pishish jarayonini davom ettira olsin va qoniqarli yetilganlik darajasiga yetsin.

C. Tasniflash

Behi mevalari quyidagicha belgilanadigan uchta tovar sinfiga ajratiladi:

i) Ekstra

Bu sinfidagi behi eng yuqori sifatli bo‘lishi lozim. Behi mevasi o‘zining botanik sinfiga xos xususiyatlarga ega bo‘lishi kerak.

Qopqoq, agar mavjud bo‘lsa, deyarli shikastlanmagan holda saqlanishi zarur.

Meva eti mutlaqo sog‘lom bo‘lishi shart.

Mevalarning tashqi ko‘rinishi, sifati, saqlanuvchanligiga va qadoqdagi mahsulotning tovar ko‘rinishiga ta’sir qilmaydigan juda kichik yuza nuqsonlaridan tashqari, boshqa nuqsonlar bo‘lmasligi kerak.

ii) Birinchi sinfi

Bu sinfdagi behi mevalari yaxshi sifatli bo‘lishi lozim. Ular o‘z botanik sinfiga xos xususiyatlarga ega bo‘lishi kerak.

Tuki, agar mavjud bo‘lsa, deyarli shikastlanmagan holda saqlanishi zarur.

Meva eti mutlaqo sog‘lom bo‘lishi shart.

Biroq, qadoqdagi mahsulotning umumiy ko‘rinishi, sifati, saqlanuvchanligiga va tovar ko‘rinishiga ta’sir qilmaydigan quyidagi kichik nuqsonlarga yo‘l qo‘yilishi mumkin:

- shaklning ozgina nuqsoni;
- rangdagi arzimas nuqsonlar;
- yengil darajadagi qo‘ng‘ir dog‘lar;
- po‘stloqning quyidagilardan oshmaydigan mayda nuqsonlari:
- cho‘zinchoq shakldagi nuqsonlar uchun uzunligi 2 cm;
- boshqa nuqsonlar uchun umumiy maydoni 2 cm^2.
- yengil ezilganlik.

iii) Ikkinchi sinfi

Bu sinfga yuqori sinflarga kiritib bo‘lmaydigan, ammo yuqorida keltirilgan minimal talablarga javob beradigan behi mevalari kiradi.

Mevaning eti sezilarli nuqsonlarga ega bo‘lmasligi lozim.

Behi mevalari o‘ziga xos sifat xususiyatlarini, saqlanish qobiliyatini va tovar ko‘rinishini saqlab qolishi sharti bilan quyidagi nuqsonlarga yo‘l qo‘yilishi mumkin:

- shakl nuqsonlari;
- rang nuqsonlari;
- dag‘al qo‘ng‘ir dog‘lar;

STANDARTLAR INSTITUTI #D8X40LLQBO - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

• po‘stloqdagi nuqsonlar, quyidagi o‘lchamlardan oshmasligi kerak:
• cho‘zinchoq shakldagi nuqsonlar uchun uzunligi 4 sm gacha;
• boshqa nuqsonlar uchun umumiy maydon 4 sm² gacha.
• ezilganlik.

III. Kalibrlashga oid qoidalar

Kalibrlash maksimal ko‘ndalang kesim diametri bo‘yicha yoki og‘irlik bo‘yicha amalga oshiriladi.

Minimal o‘lchami 40 mm yoki 100 g bo‘lishi kerak.

O‘lchami bo‘yicha bir xillikni ta’minlash uchun bir xil qadoqdagi mevalar o‘rtasidagi farq quyidagilardan oshmasligi kerak:

a) diametri bo‘yicha kalibrlangan mevalar uchun:

20 mm

b) mevalar og‘irligi bo‘yicha kalibrlangan taqdirda:

Vazn toifasi (g)	*Vazndagi farq (g)*
100-250	30
250 dan ortiq va 400 gacha	50
400 dan ortiq	80

Ikkinchi sinf mevalarga nisbatan bir xillik talabi ixtiyoriy hisoblanadi.

IV. Yo‘l qo‘yiladigan chekinishlarga oid qoidalar

Realizatsiyaning barcha bosqichlarida har bir partiyada sifat va o‘lchamlar[1] bo‘yicha ko‘rsatilgan tovar sinfiga belgilangan talablarga javob bermaydigan mahsulot bo‘lishiga yo‘l qo‘yiladi.

A. Sifat bo‘yicha yo‘l qo‘yiladigan chekinishlar

i) Oliy sinf

Jami miqdori yoki og‘irligi bo‘yicha 5% gacha behi ushbu sinf talablariga emas, balki birinchi sinf talablariga javob berishi mumkin. Ushbu chekinish doirasida ikkinchi sinf sifat talablariga javob beradigan mahsulot umumiy miqdor/og‘irlikning 0,5 foizidan oshmasligi kerak.

ii) Birinchi sinf

Jami miqdori yoki og‘irligi bo‘yicha 10% gacha behi ushbu sinf talablariga emas, balki ikkinchi sinf talablariga javob berishi mumkin. Ushbu chekinish doirasida ikkinchi sinf sifat talablariga ham, minimal talablarga ham javob bermaydigan yoki buzilgan mahsulotlar umumiy miqdor/og‘irlikning 1 foizidan oshmasligi kerak.

---

[1] Muvofiqlikni tekshirish birlamchi yoki aralash namunalarni tahlil qilish orqali amalga oshiriladi. U tasodifiy tanlash usuli bilan olingan namunalar sifati partiya sifati uchun reprezentativlik degan taxmin tamoyiliga asoslanadi. Oziq-ovqat mahsulotlarini yuklab jo‘natish bosqichlarida, shuningdek, oziq-ovqat mahsulotlari bilan savdo

STANDARTLAR INSTITUTI #D8X40LLQBO - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

qiluvchi ulgurji va chakana savdo markazlarida hamda ularning omborxonalarida IHTT muvofiqlik tekshiruvlarini o‘tkazishning Ishchi qoidalarini qo‘llash tavsiya etiladi.

iii) Ikkinchi sinf

Jami miqdori yoki og‘irligi bo‘yicha 10% gacha behi ushbu sinfning talablariga ham, minimal talablarga ham javob bermasligi mumkin. Ushbu yo‘l qo‘yish doirasida degradatsiyaga uchragan mahsulot umumiy miqdorning/og‘irlikning ko‘pi bilan 2 foizini tashkil etishi mumkin.

B. O‘lcham bo‘yicha ruxsatlar

Barcha tovar sinflari uchun (kalibrlash holatida): kalibrlash talablariga javob bermaydigan behining miqdori yoki og‘irligi bo‘yicha jami 10% bo‘lishiga yo‘l qo‘yiladi.

V. Tovar turiga oid qoidalar

A. Bir xillik

Har bir behi o‘ramining tarkibi bir xil bo‘lishi kerak; har bir o‘ramda kelib chiqishi, botanik sinfi, sifati va o‘lchami (agar kalibrlangan bo‘lsa) bir xil bo‘lgan behi mevalari bo‘lishi kerak.

Biroq, har xil botanik sinflarning behi aralashmasi iste’mol qadoqlariga qadoqlanishi mumkin, agar ular sifat jihatidan va kelib chiqishi bo‘yicha har bir botanik sinfga nisbatan bir xil bo‘lsa. Biroq bunday aralashmada o‘lcham bo‘yicha bir xillik talab qilinmaydi.

Qadoq tarkibining ko‘rinadigan qismi butun qadoq tarkibiga mos kelishi kerak.

B. Qadoqlash

Behi mevalari mahsulotning tegishli saqlanishini ta’minlaydigan tarzda qadoqlanishi kerak.

Qadoq ichida ishlatiladigan materiallar toza va mahsulotning tashqi yoki ichki shikastlanishiga olib kelmaydigan sifatda bo‘lishi lozim. Savdo xususiyatlari ko‘rsatilgan qog‘oz yoki yorliqlar kabi materiallardan foydalanishga, agar matn yozish yoki yorliqlarni yopishtirish uchun zaharli bo‘lmagan siyoh yoki yelim ishlatilsa, ruxsat beriladi.

Mahsulotga alohida yopishtirilgan yorliqlar shunday bo‘lishi kerakki, ularni olib tashlash natijasida ko‘rinadigan yelim izlari qolmasin va po‘stloq nuqsonlari yuzaga kelmasin. Alohida mevani lazer bilan belgilash po‘st yoki et nuqsonlarining paydo bo‘lishiga olib kelmasligi kerak.

Qadoqlarda hech qanday begona moddalar bo‘lmasligi lozim.

VI. Markirovkalash bo‘yicha qoidalar

Har bir o‘ramga[2] aniq va o‘chmas shrift bilan quyidagi ma’lumotlar bir tomonga guruhlanib, tashqaridan ko‘rinadigan tarzda yozilishi shart.

[2] Ushbu yorliqlash to‘g‘risidagi ushbu qoidalar ushbu ma’lumotlar ko‘rsatilgan o‘ramlardagi iste’mol o‘ramlariga nisbatan qo‘llanilmaydi. Biroq, ular alohida sotiladigan sotish uchun qadoqlarga (iste’mol qadoqlariga) taalluqlidir.

STANDARTLAR INSTITUTI #D8X40LLQBO - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

A. Identifikatsiya belgilari

Qadoqlovchi va/yoki jo‘natuvchi/eksportchi.

Nomi va jismoniy manzili (masalan, ko‘cha/shahar/tuman/pochta indeksi va mamlakat, agar u kelib chiqish mamlakatidan farqli bo‘lsa) yoki vakolatli milliy organ[3] tomonidan rasman tan olingan kod belgisi, agar bunday tizimni qo‘llaydigan mamlakat BMT[4] EECning Kod belgilari reyestriga kiritilgan bo‘lsa.

Aniq pochta manzili mavjud bo‘lmagan hollarda, xo‘jalik yoki obyektning nomi, eng yaqin aholi punkti, shahar, viloyat va pochta indeksi jismoniy manzil sifatida ko‘rsatilishi mumkin; yoki GPS koordinatalari, shuningdek, eng yaqin shahar, viloyat va mamlakat ko‘rsatilgan abonent qutisining manzili jismoniy manzil[5] o‘rnida qabul qilinadi.

B. Mahsulotning xususiyati

• "Behi," agar qadoq tarkibi tashqaridan ko‘rinmasa.

• Botanik sinfning nomi. Botanik sinfning nomi uning sinonimi bilan almashtirilishi mumkin.

Savdo nomi[6] faqat botanik sinf nomiga yoki sinonimiga qo‘shimcha tarzda ko‘rsatilishi mumkin.

Behi aralashmasida aniq turli xil botanik sinflar, turli xil botanik sinflarning nomlari.

C. Mahsulotning kelib chiqishi

• Mamlakatning[7] kelib chiqishi va, ixtiyoriy ravishda, yetishtirish hududi yoki milliy, mintaqaviy yoki mahalliy nomi.

• Behi o‘simligining kelib chiqishi har xil bo‘lgan aniq har xil botanik sinflari aralashtirilgan taqdirda, har bir kelib chiqish mamlakatining nomi tegishli botanik sinf nomidan keyin ko‘rsatiladi.

---

[3] Bir qator mamlakatlarning milliy qonunchiligi nom va manzilni aniq ko‘rsatishni talab qiladi.

Biroq, kod belgisi qo‘llanilgan taqdirda, kod belgisining bevosita yaqinida "qadoqlovchi va/yoki jo‘natuvchi" belgisi (yoki tegishli qisqartmalar) qo‘yilishi kerak, kod belgisidan oldin esa, agar u kelib chiqish mamlakatidan farq qilsa, sertifikatlovchi mamlakatga tegishli bo‘lgan (ikki harfli) mamlakat/tuman kodi (ISO 3166) bo‘lishi kerak.

[4] Qarang: http://www.unece.org/trade/agr/codemarkregistry.html.

[5] Amerika Qo‘shma Shtatlarining abonent qutisi manzilidan foydalanish bo‘yicha eslatmasi, chunki u korxonani tekshirishga yoki mahsulot chaqirib olinganda tezda aralashishga imkon bermaydi, shuningdek, qadoqlovchi va/yoki jo‘natuvchi/eksportchi bilan bog‘liq milliy yorliqlash talablarining bir qismi emas.

[6] Savdo nomi o‘ziga nisbatan himoya so‘ralgan yoki olingan savdo markasini yoki boshqa har qanday tijorat nomini ifodalashi mumkin.

[7] To‘liq yoki odatda ishlatiladigan nom ko‘rsatilishi kerak.

D. Tovar xususiyatlari

• Tovar sorti.

• O‘lcham (kalibrlash holatida), quyidagicha ifodalanadi:

• bir xillik qoidalari tatbiq etiladigan mahsulotlar uchun,

STANDARTLAR INSTITUTI #D8X40LLQBO - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

− minimal va maksimal diametrlar yoki minimal va maksimal og‘irlik;

• bir xillik qoidalari qo‘llanilmaydigan mahsulotlar uchun − qadoqdagi eng kichik mevaning diametri yoki og‘irligi "va undan ortiq" belgisi yoki ekvivalent nomi bilan yoxud tegishli sharoitlarda qadoqdagi eng katta mevaning diametri yoki og‘irligi ko‘rsatilgan holda.

E. Rasmiy nazorat belgisi (ixtiyoriy)

STANDARTLAR INSTITUTI #D8X40LLQBO - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI